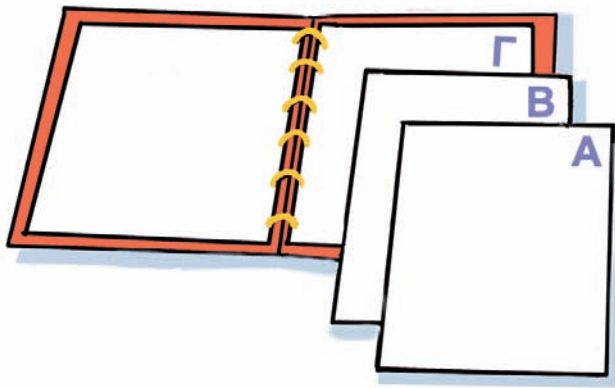

5. Δώσε το δικό σου **ορισμό** της λέξης, αν μπορείς, αλλιώς συμβουλέψου ένα λεξικό.
6. Γράψε ένα **παράδειγμα** με τη λέξη αυτή.
7. Αν θέλεις, ζωγράφισε αυτό που φανερώνει η λέξη.
8. Πρόσθεσε λέξεις που έχουν **αντίθετη σημασία** και άλλες που έχουν την **ίδια σημασία** με τη λέξη που διάλεξες.

ΠΡΟΣΕΧΕ: Να έχεις πάντα τις λέξεις με **αλφαβητική σειρά**, για να ξέρεις πού να τις βρίσκεις.

Έτσι, όταν δε θυμάσαι μια λέξη, θα μπορείς να ψάχνεις και σε αυτό το λεξικό. Γι' αυτό είναι καλό να βάλεις στο λεξικό σου όσες πιο πολλές λέξεις μπορείς. Από δω και στο εξής θα σου προτείνω κάποιες λέξεις για το λεξικό σου.

Τώρα που ξέρεις τόσα πράγματα για το λεξικό, πήγαινε να παίξεις με αυτό στο **Τετράδιο Εργασιών** στις **ασκήσεις 6, 7, 8 και 9** στις σελίδες 67 και 68.

8

Ο Αδαμάντιος Κοραής έχει πει:

Το πρώτο βιβλίο κάθε έθνους είναι το λεξικό της γλώσσας του.

Τι νομίζεις ότι σημαίνει αυτό;

Για να μάθεις ποιος ήταν ο Αδαμάντιος Κοραής, διάβασε το σύντομο κείμενο που ακολουθεί.

Ο Αδαμάντιος Κοραής ήταν ένας **άνθρωπος** φωτισμένος. Γεννήθηκε το 1748 στη Σμύρνη και πέθανε το 1833 στο Παρίσι. Ήταν γιος εμπόρου. Αν και έζησε σε δύσκολους καιρούς, αγαπούσε τα γράμματα και σπούδασε ιατρική στη Γαλλία. Μιλούσε πολλές ξένες γλώσσες. Έζησε σε διαφορετικούς τόπους της Ευρώπης: στην Ολλανδία και στη Γαλλία. Αγωνίστηκε για το καλό των **ανθρώπων** γύρω του. Έλεγε πως η γλώσσα των Ελλήνων πρέπει να είναι απλή, ώστε να μπορέσουν ΟΛΟΙ οι Έλληνες να μορφωθούν. Στην αρχή του λεξικού του έγραψε: «**Το πρώτο βιβλίο κάθε έθνους είναι το λεξικό της γλώσσας του**».

Αντίγραψε τα λόγια του Κοραή στο τετράδιό σου και μάθε να τα γράφεις σωστά.

11. Τι βιβλίο είναι αυτό;

- 9 Βάλε στη **δεξιά** στήλη του πίνακα πέντε λέξεις από το κείμενο 8 που φανερώνουν ένα ορισμένο πρόσωπο, ζώο, πράγμα ή τόπο και βάλε στην **αριστερή** στήλη άλλες πέντε λέξεις που φανερώνουν όλα τα πρόσωπα, ζώα ή πράγματα του ίδιου είδους.

Δηλώνουν όλα τα ζώα, πρόσωπα ή πράγματα του ίδιου είδους.	Δηλώνουν ορισμένο πρόσωπο, ζώο, πράγμα ή τόπο.
Τα λέμε ΚΟΙΝΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ.	Τα λέμε ΚΥΡΙΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ.
άνθρωπος	Αδαμάντιος

Λέξεις όπως
τρέξιμο, σιωπή, καλοσύνη
επίσης είναι κοινά
ουσιαστικά.

Παρατήρησες
ότι όλα τα κύρια ουσιαστικά
γράφονται
με κεφαλαίο;

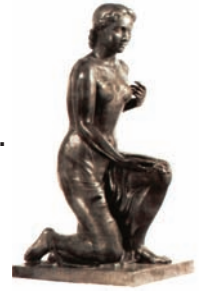

Πήγαινε στις σελίδες 69 και 70 του **Τετραδίου Εργασιών** και κάνε τις **ασκήσεις 10, 11, 12 και 13**.

10

Αναζήτησε τη λέξη **άγαλμα** στο λεξικό σου και **αντίγραψε** ό,τι γράφει εκεί στη σωστή θέση εδώ από κάτω.

«Η Μνήμη», γλυπτό του Νίκου Περαντινού

Λέξη με χρωματιστά έντονα γράμματα:

.....

Η λέξη που ψάχνεις στο λεξικό είναι γραμμένη με **χρωματιστά έντονα γράμματα** και ονομάζεται **λήμμα**.

Λέξη με πλάγια γράμματα:

.....

Η λέξη με **πλάγια γράμματα** σου δείχνει **τι μέρος του λόγου** είναι η λέξη που ψάχνεις, δηλαδή αν είναι ουσιαστικό, επίθετο, ρήμα, επίρρημα κτλ.

Φράση με κανονικά γράμματα:

.....
.....
.....
.....

Η φράση με κανονικά γράμματα είναι ο **ορισμός** της λέξης.

Φράση με πλάγια γράμματα:

.....
.....
.....

Η φράση με **πλάγια γράμματα** είναι ένα **παράδειγμα**.

11 Διάβασε το παρακάτω κείμενο.

Ιστορίες της Ποντικούπολης

Μια φορά κι έναν **καιρό** ζούσε στην Ποντικούπολη ένας τεμπέλης ποντικός που τον έλεγαν Χουζούρη. Κάθε μέρα, την ώρα που οι φίλοι του πήγαιναν στο σχολείο, ο Χουζούρης κοιμόταν του καλού καιρού. Για την ακρίβεια, κοιμόταν μ' όλους τους **καιρούς**, βρέξει, χιονίσει!

Μια μέρα, όμως, είδε στον ύπνο του ένα περίεργο όνειρο. Τον κυνηγούσε να τον πιάσει η Αλφαβήτα με τα είκοσι τέσσερα γράμματά της. Όταν τον έφτασε, του είπε: «Δεν πήρες ακόμη το μήνυμα των καιρών; Άνθρωπος αγράμματος, ξύλο απελέκητο». Ο Χουζούρης σηκώθηκε τότε από το κρεβάτι και είπε: «Τέρμα τα αστεία! **Καιρός** για διάβασμα».

Από τότε έγινε ο καλύτερος ποντικομαθητής στην τάξη. Οι συμμαθητές του τον έβλεπαν με περιέργεια και έλεγαν: «Βρε, πώς αλλάζουν οι καιροί! Εκεί που ο Χουζούρης δεν ερχόταν στο σχολείο, τώρα μας έχει περάσει όλους!»

Ξέρεις τι σημαίνουν οι υπογραμμισμένες εκφράσεις;

Αν δε γνωρίζεις κάποια από αυτές, ζήτησε να σου την εξηγήσουν.

Έπειτα αντίγραψε τις εκφράσεις στο λεξικό σου, στη λέξη **καιρός**, και αν μπορείς, συμπλήρωσε τη σημασία τους.

Άνθρωπος
αγράμματος,
ξύλο απελέκητο.

Αντίγραψε τη διπλανή φράση **στο τετράδιό σου** και μάθε να τη γράφεις **σωστά**.

12 Διάβασε το παρακάτω κείμενο.

Το σπίτι μας βρίσκεται στη διασταύρωση δύο μεγάλων **δρόμων**. Κάθε πρωί, για να πάω στο σχολείο, κοιτάζω δεξιά κι αριστερά και διασχίζω προσεκτικά το **δρόμο**. «Πρέπει να ξεκινάς στην ώρα σου, για να μην κάνεις αγώνα δρόμου» με συμβουλεύει ο παππούς μου. Όταν δεν έχουμε σχολείο, πηγαίνω βόλτα με τον παππού μου. Γυρνάμε στους δρόμους με τις ώρες και πάμε όπου μας βγάλει ο **δρόμος**: στο πάρκο, στην παραλία, στη βιβλιοθήκη, στα μαγαζιά.

Όταν επιστρέφουμε στο σπίτι, η μαμά μου μας λέει πάντα: «Πού ήσασταν όλη μέρα; Σας έφαγαν οι δρόμοι!».

☀ Ξέρεις τι σημαίνουν οι υπογραμμισμένες εκφράσεις;

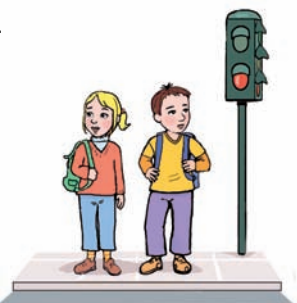
Αν δε γνωρίζεις κάποια από αυτές, ρώτησε να μάθεις τη σημασία της.

Πρόσθεσε αυτές τις εκφράσεις στο λεξικό σου. Σε ποια λέξη θα τις γράψεις;

Αντίγραψε και μάθε να γράφεις σωστά την παρακάτω φράση.

Κάθε πρωί, για να πάω στο σχολείο, κοιτάζω δεξιά κι αριστερά και διασχίζω προσεκτικά το δρόμο.

13 Η Βάγια τακτοποίησε κάποιες λέξεις στον παρακάτω πίνακα. Μπορείς να κάνεις και εσύ το ίδιο με τις λέξεις με τα έντονα γράμματα από τα κείμενα **8**, **11** και **12**;

Πρόσεξε τη θέση του τόνου.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ονομαστική	ο	καιρός
Γενική	του	ανθρώπου
Αιτιατική	το(ν)
Κλητική	–	δρόμ ε	καιρ έ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ονομαστική	οι	άνθρωποι
Γενική	των
Αιτιατική	τους	ανθρώπους
Κλητική	–	δρόμ οι	καιρ οί

Πήγαινε στην άσκηση **14** στη σελίδα 71 του **Τετραδίου Εργασιών** και βοήθησε τη Γαλήνη που **έγινε παπί!**

Ξέρεις τι σημαίνει η έκφραση με τα **κόκκινα** γράμματα; Θέλεις να την προσθέσεις στο λεξικό σου;

Πάει ο παλιός ο χρόνος...

Πάει ο παλιός ο χρόνος
ας γιορτάσουμε, παιδιά,
και του χωρισμού ο πόνος
ας κοιμάται στην καρδιά.

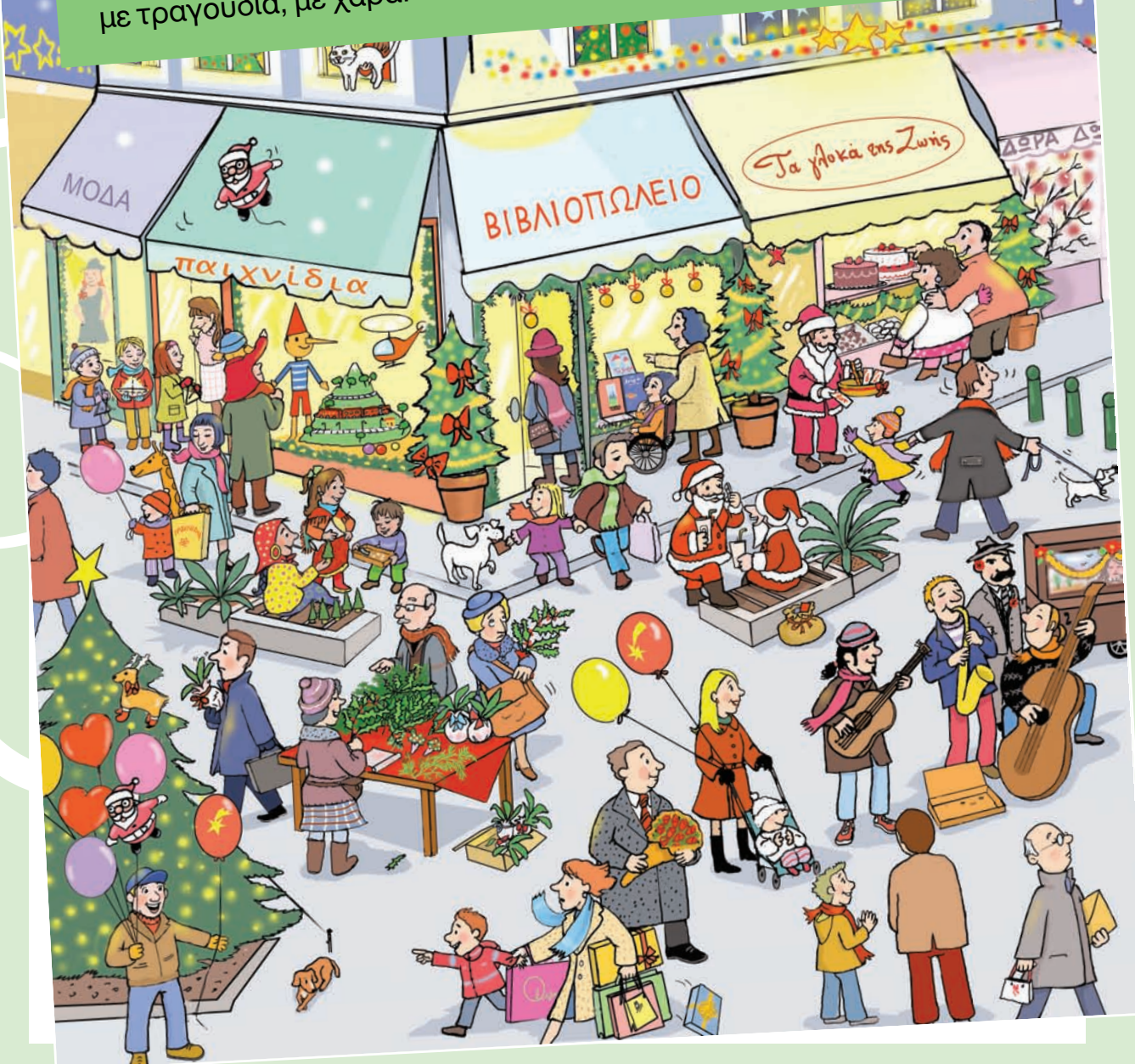
Καλή χρονιά, χρόνια πολλά
χαρούμενη, χρυσή Πρωτοχρονιά.

Γέρε χρόνε φύγε τώρα,
πάει η δική σου η σειρά,
ήρθε ο νέος με τα δώρα,
με τραγούδια, με χαρά.

Καλή χρονιά, χρόνια πολλά
χαρούμενη, χρυσή Πρωτοχρονιά.

Μα κι αν φεύγεις μακριά μας,
στην καρδιά μας πάντα ζει
κάθε λύπη και χαρά μας
που περάσαμε μαζί.

Καλή χρονιά, χρόνια πολλά
χαρούμενη, χρυσή Πρωτοχρονιά.

Στην ενότητα αυτή θα μάθεις:

- ✓ Να περιγράφεις ένα πρόσωπο.
- ✓ Να ξεχωρίζεις τα μέρη απλών προτάσεων.
- ✓ Να φτιάχνεις αντίθετες λέξεις με τα ξε-, α- και αν-.
- ✓ Να κλίνεις τα θηλυκά ουσιαστικά σε -α.
- ✓ Να χωρίζεις μια λέξη στα δύο, όταν δε χωρά ολόκληρη στο τέλος της σειράς.
- ✓ Τα μέρη του σώματος και του προσώπου.

Κάλαντα Χριστουγέννων

Καλήν εσπέραν, άρχοντες,
αν είναι ορισμός σας,
Χριστού τη θεία γέννησιν
να πω στ' αρχοντικό σας.

Χριστός γεννάται σήμερα
εν Βηθλεέμ τη πόλει,
οι ουρανοί αγάλλονται,
χαίρει η κτίσις όλη.

1

Παρατήρησε την εικόνα στη διπλανή σελίδα και πες.

- ☀ Τι βλέπεις σε αυτή;
- ☀ Τι φορά το κοριτσάκι που δίνει ένα μπισκότο στο σκύλο;
- ☀ Πώς είναι ο κύριος με τη λατέρνα;
- ☀ Τι έκφραση έχει στο πρόσωπό της η κυρία με το μπλε καπέλο;
- ☀ Τι κάνουν τα παιδιά με τα τριγωνάκια και το καράβι στα χέρια;

Αντίγραψε **στο τετράδιό σου** τους τέσσερις πρώτους στίχους από το τραγούδι για τον παλιό το χρόνο και μάθε να τους λες **απέξω**.

Στον τόπο σας τραγουδάτε κάλαντα; Ποια;
Αναζητήστε κάλαντα από διάφορα μέρη
της Ελλάδας και διαβάστε τα στην τάξη.
Ρωτήστε να μάθετε και συζητήστε στην τάξη:
Έχετε χριστουγεννιάτικα έθιμα στον τόπο σας;
Ποια; Ποια είναι τα έθιμα για την Πρωτοχρονιά;

Στο **Τετράδιο Εργασιών**, στην **άσκηση 1**
στη σελίδα 73, θα βρεις τι κουβαλά
ο Αϊ-Βασίλης μέσα στα σακούλια του.

2

Η Γαλήνη διαβάζει το βιβλίο που της έκανε
δώρο η μαμά της για τα Χριστούγεννα.
Διάβασε και εσύ μαζί της.

Η τελευταία επίσκεψη του Αϊ-Βασίλη

Όταν ο αδελφός μου κι εγώ ήμασταν μικρά παιδιά, κάθε παραμονή της Πρωτοχρονιάς μάς επισκεπτόταν ο Αϊ-Βασίλης. Ναι, δε σας λέω ψέματα. Ερχόταν ο ίδιος με την κατακκόκινη στολή του, τις γυαλιστερές του μπότες και τ' άσπρα γένια και μουστάκια του που γέμιζαν το καλοκάγαθο πρόσωπό του. Είχε και μια μεγάλη σακούλα κρεμασμένη πίσω στον ώμο του και, αφού έσκυβε στα κρεβάτια μας και μας χαίδευε, άφηνε τα δώρα μας δίπλα στο προσκέφαλό μας.

Γιωργία Ανεζίνη-Λεράκη, «Η τελευταία επίσκεψη του Αϊ-Βασίλη», εκδ. Κέδρος